

ТРГОВИНСКИ ГЛАСНИК

ОРГАН БЕОГРАДСКЕ ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН
СЕМ ПОНЕДЕЉНИКА
И ДАНА ПО ПРАЗНИКУ
СТАЈЕ ЗА СРБИЈУ:
ЗА ГОДИНУ ДИИ. 24.
ЗА АУСТРО-УГАРСКУ
КРУНА 30
ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ
ФР. 30.
РТУКОМ СЕ НЕ ВРЉАЈУ
ЈЕДАН БРОЈ 10 ПА

БРОЈ 121.

БЕОГРАД, ПЕТАК, 6. ЈУНА 1914. ГОД.

ГОДИНА XXIV.

ДРАЧКИ КНЕЗ.

Бечки „Цајт“ у последњем броју свом, у уводном чланку, доказује како кнез Виљем од Вида не влада у ствари Албанијом него само Драчом, претпостављајући да ће успети да и то једино место у својој држави одбрани од бунтовника и у њему се утврди. Тај чланак „Цајтов“ гласи овако:

„Кнезу Албаније је за сад пошло за руком да нападе устаника одбије и да учврсти своју владавину у — Драчу. Он, дакле, до даљих догађаја, остаје кнез од Драча, а ако се потврди, да је један од његових присталица заузео Тирану, онда се његова власт простире и на неколико километара преко непосредне околине Драча. Ако би се тај поморски град са суседном Тираном могао стално одржати, дајући отпора устаницима, онда би то свакако значило поправку војне ситуације. Али какве би политичке користи било отуд тешко је изнаћи. Јер иза последњих догађаја свакоме је у свету постало јасно, што је познаваоцима Албаније и пре тога било очито, да у тој земљи нема ни државе ни нације и да према томе недостаје свака претпоставка за једну централну власт. У њој има само племена и племенских поглавица и сеоских, а већ сасвим ређе и среских заједница. Поглавица Пренк Биб Дода помаже кнезу у Драчу, а један други старешина Фиса Ахмет беј Маћ помаже му у Тирани. Али ако те помоћи, која му, се кад се добро плати, указују с времена на време, неким случајем нестане, како ће се онда кнез и без ње сам спомаћи? Да је Албанија пређе, и ако је сад попрште грађанског рата, била ма и примитивно уређена држава и да је у њој било ма каквог традиционалног центра, или ма чега, што би могло религиозне интересе одржавати у вези, то би се из те боље прошлости ипак могао наћи пут и за бољу будућност. Али једина традиција, које у тој земљи има, то је племенска крвна завада. И сама скромна мера власти, коју су Турци могли ту да врше, одржавана је оружаном силом и подмићивањем немирних племенских поглавица. Ко, дакле, том земљом хоће у истини да влада мора је освојити и то село по село, срез по срез. Али зато су потребни брутална сила песнице, свирепост и лукавство, помоћу чега је и Али паша пре сто година неко време ту господарио. За такву владавину није ни најмање подесан један принц аристократског порекла и европских манира. Он не може постати деспотом Албаније. А другог осим деспота та земља не подноси.

„Био је то особито срећан случај, што Драч јуче није пао у руке устаника, који су изненадно надирали. Да се није нашло неколико странаца, вичних руковању

са оно мало топова, што их у Драчу има, овај би пропао и кнез би са својима морао опет да се склони на који аустријски или талијански убојни брод. Али Албанија лежи много даље но што допире заштитна моћ убојних бродова, те је питање, да ли ће се кнез икад одважити, да крочи ногом и на то непоуздано земљиште? Драч није никаква престоница, мада је кнез Виљем, за љубав заштите, коју даје суседно убојно бродовље, изабрао га за своје становање. То је једно, јадно и рђаво пристаниште без икаквог већег саобраћаја и без потребних веза са својим залеђем. Ко, дакле, има Драч, тај нема више ништа осим тог једног места, којем ни приступ Албанији није обезбеђен. Та земља није приступна, нема за њу пута ни природног ни вештачког. Још мање има она свога средишта. За даљи политички развој, дакле, безначајна је ствар хоће ли се кнез у Драчу одржати или не. То би могло да се оцењује само са гледишта моралног дејства једног војног успеха. И тај јад од места кнез би могао само оружаном силом држати у својој власти. А колико год би хтео да проширује своју власт, толико би му било потребно нове војне силе. Нико не би умео рећи одакле би кнез узео толика војна и финансијска средства. Али претпоставимо, да би баш кнез Виљем и могао располагати тим средствима и постати прави завојевач, те након дуготрајних борби и освојити Албанију, и у томе најповољнијем случају не би било никаквих других до сасвим неутешних изгледа за њ. За читав низ година морало би се рачунати само с крвавим борбама, са устанцима, који би на једној страни били угушени, а на другој би ницали. Шта би било с културним радом, ради кога је кнез Виљем и познат у ту полудивљу земљу? Шта би било с оснивањем државе, тим новим стубом мира и реда, који има да се зацари на Балкану? Шаблонски, за зеленим дипломатским столом, без познавања правих прилика, створена је та држава и сад се тај неразборити алкави рад свети. Европа има једну нову бригу, које се за дуго неће ослободити.“

Ту се једино вара „Цајт“. Европа се те бриге може ослободити одмах, чим допусти, да се успостави стање, које је било по уласку Србије, Црне Горе и Грчке у Албанију. Биће одмах обезбрижена, а у Албанији ће бити и реда и мира.

ПИСМО ИЗ НЕМАЧКЕ.

— Од нашег сталног дописника —

Баварска је, услед родбинских веза своје династије са Хабзбуршком, била у неку руку сатрап Аустрије, стајала је, политички и привредно, под неким туторством и није се упуштала у непосредне

трговинске везе са другим подунавским земљама, већ се служила аустријским и мађарским посредницима, при својим набавкама производа из балканских држава. У след тога је непознавање српских прилика у Баварској било безгранично. Све лажи и клевете аустријске штампе против Србије, примале су се у Баварској без контроле, те је у њој, као нигде на другом месту, презирање Србије и Српског народа, било захватило дубоког корена, и то расло у толикој мери, да је неко време било зазорно признати и бранити српско име. Хвала Богу, то се сад изменило на боље, у неколико после српских победа, а неколико и обавештавањем трговинских кругова, од стране органа српског Министарства Народне Привреде, о стварним политичким и привредним приликама у Србији. Данас су Баварци дошли до уверења, да се морају еманциповати од својих предрасуда и од аустријских и мађарских посредника, и ступиће са Србијом у непосредне привредне и саобраћајне везе. У том циљу, баве се ових дана у српској престоници баварски изасланици и проучавају наше прилике. А у трговачкој комори у Минхену, расправљају се непрекидно питања о привредно политичким односима са Србијом, и њен орган доноси чланке и реферате о Србији, који не треба да остану код нас непажени. Тако последњи број доноси овај антрфиле:

Слободан излаз на море игра у привредној историји Србије велику улогу и још много раније, но што је она ушла у последње ратове на Балкану, један добро обавештени српски политичар, скрећу је пажњу, да је тај пут к мору, главна водиља српске спољне политике. Догађаји недавне прошлости, нису привели Србију овој мети: сопствени излаз на море остаде јој и даље затворен. Али је она ипак успела, да једном конвенцијом са Грчком обезбеди себи једно слободно пристаниште у Солуну, за свој извоз и увоз, што нама није на одмет; јер земља која господари горњим Вардаром доминира и солунским пристаништем.

Но врста највећег дела српске извозне робе и пијаце где се она шаље, упућује Србију и на друга балканска мора, те мора прокрцити себи краће железничке путеве и у том правцу. Знатни део српског извоза представљају артикли, који не подносе дугу вођњу. Тиче се фрахта, који могу најбрже преносити робу на потрошачке пијаце, а на име: живе стокке, живине, сточних прерађевина и воћа, који иду у великим количинама, у Италију, Француску Белгију, Шпанију и друге европске западне државе. Јасно је, да би се пренос тих артикала, могао повољније вршити преко Јадранског но преко Јеђејског Мора. Велики губитак у тежини, коме подлеже

жива стока при транспортовању преко Солуна у Неапуљ, Ђенову, Палерму и Милано, дао би се избећи транспортима преко Јадрана. Од Солуна до Ђенове пугује стока 27 дана, док би она транспортирана дуж Јадранског Приморја и служећи се талијанским железницама, стигла тамо за 8 дана. Пут из Србије на Јадране, је најкраћи пут; знатно краћи, но онај преко Солуна.

Врло важан српски артикал је жито. За извоз жита биће и у будуће, главни извозни пут Црно Море. Русија, Румунија и Бугарска извозе преко њега огромне количине жита. Велики део светске трговинске флоте, прима ову храну као терет и преноси у западне европске земље, одакле се лађе њене опет враћају, утоварене мануфактурном робом за цео Исток и Леванту. Ове погодбе морају Србију опредељивати, да за свој извоз жита претпостави Дунавски пут сваком другом инстарадирању. То исто важи и за кукуруз, који је такође врло важан извозни артикал српске земљорадње. Из последњег рата Србија је изашла са добитком од преко 35.000 квадрат. километара плодног земљишта. Том тековином знатно ће растити њена производња и извозна снага, а то тим више, што је српска влада гледиште свог унутрашњег програма у новим крајевима, пренела на подизање земљорадње. Као што је досад притицала новчаним позајмицама у помоћ земљорадницима у старим границама, тако ће одсад, српска влада стављати својим новим грађанима на расположење потребне капитале за набавку пољопривредних справа, у циљу примене савремених агрономних средстава. При томе ће се нарочита пажња обраћати развијању и ширењу земљорадничких задруга по Рајфајзеновом систему. Буду ли се српским и страним капиталима извршиле скупе исправке Мораве и Вардара и почеле обрађивати ванредно плодне долине крај тих река, Србија ће ићи на сусрет сјајној привредној будућности, нарочито ако се још буде везала са Дунавом и једним потребним каналом.

Но Србији не предстоји сјајан успех само у земљорадњи, него и њена индустрија има дивних погодаба за велики успех. Србија има металних руда, које су у стању да подмире свуколику светску потребу. Мајдани бабра у Бору, (старо-римско рударско предузеће приновљено француским капиталом) имају бакарну моћност од 6 на сто и могу се мерити са најбогатијим бакарним рудницама на свету. Минерално гориво налази се у Србији у обиљу, те велика индустрија у Србији не би осећала оскудицу у том врло важном материјалу. Али сем њега, Србија може производити и „бели угаљ“ из својих небројених и моћних слапова и сливова брдских река. Наравно, за све то потребни су

капитали, с којима би Србија могла имати развијену и врло рентабилну индустрију.

Била је збиља врло сретна мисао што је паробродско друштво „Баварски Лојд“ ставило себи за поглавити задатак, да баварско спољно црноморско пристаниште у Регенсбургу, доведе у трајне везе са балканским земљама, њиховом спољном политиком и њиховом младом индустријом. Тим везама, не само да ће се пристаништу Лујитполду у Регенсбургу и баварским жељезницама осигурати знатан удео у претоваривању жита, што се из Србије Дунавом извози, него се ствара могућност, да се преко њега врши претоваривање српског гвожђа, бакра, пошто је тај водени пут за велике терете тих производа најповољнији. Шлеска гвожђарска индустрија, која сад набавља своје сировине из Баварске, мораће ускоро обраћати пажњу и на српске руднике, те ће на тај начин оживети регенсбуршко пристаниште као никад пре. Увоз и транзит српских руда неће шкодити баварској рударској индустрији. Баварска сама осећа велику потребу у тим сировинама, и у колико њена индустрија буде расла увоз из Србије биће све неосетлији по баварске руднике. Промет са Србијом развијаће узајамне трговинске односе, и појачаће наш извоз земљорадничких справа, машина и жељезничких потреба у Србију.

Другом приликом, саопштићемо садржину разних предлога, реферата и кораке баварских привредних кругова, у циљу постигнућа што бољих и краћих веза између Баварске и Србије, не само воденим него и сувоземним путевима, односно жељезничким везама и пругама.

Желети би било, да и наши најлежни кругови изађу на сусрет том живом баварском заинтересовању, да се између Србије и Баварске постигну што живљи и тешњи привредни односи.

Х. С. Д.

ДОГАЂАЈИ НА БАЛКАНУ

(Извештај Српског Пресбира-а)

Преврат у Албанији. — Устаници све ближе Драчу.

Драч, 3. јуна.

Прошле ноћи је борба трајала врло кратко време. Борба се ограничила на међусобну пуцњаву без резултата, која је после пола сата сасвим престала. Никакав други озбиљнији догађај није се десио прошле ноћи. Непријатељ је евакуисао терен борбе напуштајући висове северно од Драча, које је јуче био заузео и повукао се на главни фронт ка Рестулу позади читавог ланца брежуљака, на којима су примећене јаке предстраже. Данас готово до подне прошло је без поновног отварања ватре али су се ипак цело пре подне примећивале групе устаника на висовима. На ове је од времена на време отворана топовска ватра да би се разбегли. Релативан мир допустио је тражење мртвих и рањених, како на свом сопственом тако и на непријатељском земљишту.

Број мртвих и рањених и ако није тачно познат, прелази неколико стотина. Цело пре подне вршена је сахрана погинулих.

Тело Томсоново због оскудице у средствима за конзервирање, сахрањено је у Драчу а доцније ће се пренети у његову отаџбину.

За вечерас било је пројектовано да се владине трупе заједно са 1200 Малисора, који су јуче стигли, крену напред противу устаника у Шијаку, али је кнез наредио да се пре наступања да војсци одмор од једног дана.

Из Каваје стигла је у двор вест, да се Каваја синоћ предала, после борбе владиних трупа са устаницима. Веле, да су устаници изјавили да они нису имали никакве произвољне намере већ су само били раздражени.

Цетиње, 3 јуна

Јака топовска ватра чула се јуче у правцу Драча до осам и по сати у вече. Ноћ је била мирна. Јутрос топовска ватра трајала између шест и седам сати.

Двојица убица Павла Вучинића осуђени су на смрт.

Беч, 3. јуна

Из Франкфурта на Мајни јављају, да „Франкфуртер Цајтунг“ дознаје ово из Драча:

Ситуација је све озбиљнија и мушњија. Последње вести из Драча утврђују, да устаницима непрекидно стижу појачања, те је оправдана бојазан, да ће бити нових напада са њихове стране.

По наредби генерала Гризелија појачане су страже и утврђења код двора и пред италијанским посланством. Он је то учинио по молби кнеза Вида, који му се преко једног арбанског официра обратио молбом за појачања. Кнегиња се склонила на брод. Ако би и кнез био принуђен да се повуче на рајини брод без наде на повратак онда ће се усвојити италијански предлог, који се састоји у томе да се Арбанија понова потчини ујрави међународне контролне комисије, докле Велике Силе не реше шта да се ради.

Италија се нада да ће тај њен предлог бити сигурно усвојен, јер се он подудара са заједничким интересом свих Великих Сила. За несигурно схватање ситуације врло је карактеристично, што се ова евантуалност још сада формулише.

Устанички су напади очигито дошли неочекивано јер су устаници били поручили и кнежевој влади и међународној контролној комисији, да они са своје стране неће ништа предузимати само ако не буду изазвани. Нападе су вероватно изазвале вести о владиној одлуци, да њене трупе крену напред.

Беч, 3. јуна.

Из Рима јављају да, по тамошњим вечерњим листовима, борбе између устаника и владиних трупа код Драча трају још непрекидно. До овога часа устаницима није још пошло за руком да освоје Драч, али су га ода свуда тако опколили и стеснили, да се њихове трупе налазе готово пред самим градом.

У борбу, која се ноћас водила

између устаника и владиних трупа, нису заиста активно улазили одреди италијанских и аустро-угарских помораца, али су њихови ратни бродови чинили драгоцене услуге владиним трупама у толико, што су рефлекторима објасјавали устаничке положаје, те су их владине трупе могле стално држати под јаком успешном ватром, док су положаји владиних трупа били у тами.

Турско-бугарски договори.

Цариград, 4. јуна.

Листови придају велике важности јучерашњим и ономадашњим састанцима бугарског посланика Тошева са великим везиром и Министром Финансија. Веле, да се ти састанци тичу и турско-бугарске трговачке конвенције, која ће се ускоро закључити.

„Жен Тирк“ демантује гласове о доласку арбанашке депутације од пет чланова, која би понудила албански престо једном турском принцу.

Турски одговор.

Цариград, 3. јуна.

Данас или сутра очекује се одговор Порте на последњу грчку ноту. Ова грчка нота помиње ранија саопштења грчког посланика великом везиру о одјеку, који може имати у Грчкој упадање разбојничких чета у варош Ајвалу, која је потпуно насељена Грцима и описује ситуацију Грка, који су приморани да се иселе, а завршује се овако: „По налогу моје владе најенергичније протестујем код Ваше Светлости против оваке ситуације. Имам част да вам изјавим, да краљевска влада скида са себе сваку одговорност за последице које могу произаћи из оваке ситуације, ако се она не оконча и ако власти не даду помоћ пострадалим Грцима, да се могу снабдети са најнеопходнијим потребама и да се могу вратити на одузета им добра.

Галиб беј код Штрајта.

Атина, 4. јуна

Данас у подне турски посланик Галиб беј посетио је Министра Спољних Послова Штрајта, али ништа није поменуо о одговору Турске на грчку ноту. Он се само

ПЛОДНОСТ

роман од Емила Золе

116

Та је улица била близу, али је он ипак узе у кола, рекавши, да ће да је доведе до сестрина стана. Сесилија, седајући у кола, беше тако узбуђена, тако срећна што јој се испуни векован сан, да не знађаше како да изрази своју захвалност. Сузе јој се појавише у очима; она плакаше и смејаше се.

— Ипак, — рече она, — не треба да мислите, да сам ја рђава. Кћи, што се оволико радујем одласку од својих родитеља... Отац и сад ради у фабрици, колико год може, али од тога нам је слаба корист. И мати ради код куће, али је ослабела. Вративши се из војске, Виктор се оженио има децу, и ја мислим, да неће узмоћи да их исхране, пошто се у војсци одвикао од рада. Срећнија од свих је наша лењивица Ирма, најмања; она је тако мила, фина — можда стога што је болесна. Ви се сећате: мати се толико бојала, да ће она рђаво свршити као Норина? А догодило се сасвим супротно; она је срећнија од свих, удаје се са поштанског чиновника, кога је нагнала да је обо-

жава, не одобравајући му да јој пољуби ни крајеве њених коврца. Код куће остајемо само ја и Алфред. О, тај — тај је прави разбојник. Кажем вам отворено. Ономад је украо; с тешком муком су га ослободили из жандармових руку. А поред свега тога мати је тако попустљива, да му одобрава да ми одузме сву моју зараду. Не, не, доста сам трпела, а и прибојавам га се, та он ми прети да ће ме истући, убити, знајући, да ме после операције и најмања ларма доводи до несвестице. Ето видите, ако, стварно, нисам потребна ни оцу ни матери, опростиће ми се што хоћу да живим одвојено, мирно. Зар немам права на то, господине Матеја?

Затим стада говорити о својој сестри Ефрази.

— Ах, јадна сестра! Кад бисте знали шта се учинило од ње, од кад су и њој извршили операцију!.. Ја и не могу толико да се жалим сем што никад нећу моћи имати деце. Ви видите ја сам опет на ногама, ако и не особито снажна, али ипак довољно јака. Болера у крстима више немам само потиљак, и некакво клупче пење ми се пут грла и гуши ме... Ово се још може трпети; ово је рај у поређењу с несре-

ћним стањем моје сестре Ефрази. Ви не можете ни замислити каква је развалина од ње постала; кућа јој је у нереду; муж живи у једној соби с њом и с другом женом, која кува и пази а децом. Она као да је постарела за двадесет пет година, увела је као крпа, не може ни метлу да узме у руке... О, не може се све ни испричати, страх ме хвата кад је гледам!

Кад кочијаш скрену у Каролинину улицу, она поћута мало, па онда настави:

— Хоћете ли да и ви свратите к Ефрази? Ви би јој рекли коју добру реч. Ја бих се томе радовала, пошто ја одлазим к њој због непријатне ствари. Ја сам мислила, да ће она имати снаге да лепи кутије, какве и сама израђујем и да ће моћи да зарађује макар неколико суа; али она већ више од месец дана држи посао, и ако никако не може да га сврши, морају да јој га одузмем.

Матеја пристаде да пође. Тамо, горе, у соби он угледа једну од најужаснијих, најдирљивијих сцена, какву је икад имао прилике да види. На средини једине собе, која служаше и као трпезарија, на сламној столици сеђаше Ефрази; могао је човек помислити да је она старица од педесет го-

дина, иако јој није било више од тридесет година; оронула, бледа, она изгледаше као плод ненадно лишен сокова, као плод који се засуши на дрвету. Зуби јој поиспадали, на глави овде-овде штрчи ретка седа коса. Али особити знак ове превремене старости беше потпун губитак мишићне снаге, готово потпун нестанак воље, енергије. Она је сад седела по читаве дане без икаква рада, оглупела, не одлучујући се да макне прстом.

Кад јој Сесилија приказа господина Фромана, бившег најстаријег цртача у фабрици, она, ничим се не интересујући, као да га не познаде, А кад је сестра упита о послу и рекла јој, да је дошла да га узме натраг, она одговори са изгледом бескрајна умора:

А шта би ти хтела? То је сувише дуго лепити сву ову малу парчад картона. Ја више не могу, ознојим се.

Тада дебела жена, која беше такође ту, у соби, и која раздаваше деци комаде хлеба с маслом, умеша се у разговор мирно и заповеднички:

— Требало би да однесете тај посао, госпођице Сесилија. Она не може да га сврши. Само ће се испрљати, и тада га нико неће узети

(Наставиће се).

ограничио на саопштење утисака Талат беја, добивених по предузетој истрази и на мере, које је Талат беј предузео да се гоњења спрече.

Потпуно су фантастични извештаји да су тобож два грчка официра ухапшена у Бруси.

„Преса“ о споразуму руско-румунском. — Малисори и Миридита непоуздана одбрана.

Беч, 4. јуна

„Нова Сл. Преса“ говорећи о последицама састанка у Констанци вели: Европа има још један нови споразум, између Русије и Румуније. Сумња је да се овај споразум може довести у склад са односима, који су постојали између Аустро-Угарске и Румуније пре закључења Букурешког Мира. Међутим овај уговор о миру није нимало у опасности а брига о њему прост је изговор, чије ће се последице ускоро увидети. И сада се још једном више потврђује, да политичке погрешке треба да се поправе оружаном силом.

„Нова Слободна Преса“ има телеграм из Драча, да су тамо хтели да изврше испад са артиљеријом противу устаника пре но што се крену на Газбул, али су Малисори и Миридита дошли сувише доцкан на зборно место а и поглавице Малисора и Миридита показали су се врло мало расположени за борбу.

Долазак Малисора у Драч.

Драч, 4. јуна

Јуче је свечано сахрањено тело пок. пуковника Томсона.

Овамо је стигао холандски мајор Крон са Малисорима и примио команду. По доласку Малисора кнез је одржао над њима смотру. Малисори су га одушевљено поздравили.

Очекује се долазак и једне холандске ратне лађе.

Грчко-турски односи.

Атина, 4. јуна.

Како су се смањила гоњења Грка у Малој Азији, сада се примећује попуштање затегнутих грчко-турских односа.

Одговор Турске на грчку ноту.

Цариград, 4. јуна.

Одговарајући на грчку ноту турска нота излаже, да је влада преузела нужне мере да спречи исељавање и да Талат беј путује у циљу надзора да ли се наређене мере врше. Грчка се меша у унутрашње ствари Турске што се не може допустити, као што се не може дати ни тражена накнада емигрантима, јер би Турска онда требала да тражи од Грчке накнаде за својих 250.000 емиграната из Грчке.

Борбе у унутрашњости Албаније.

Беч, 4. јуна

„Албанска Кореспонденција“ има вест из Авлоне, да су владине трупе под командом мајора Бесима, заузеле после јаке борбе са устаницима висове Арденице. Устаници су се повукли у правцу Љушне. Трупе за њима наступају.

Борбе око Драча.

О догађајима у Албанији стижу контрадикторне вести. Телеграми гласе да су се устаници повукли из Драча због доласка Миридита, пошто су дознали да се Биб Дода са својима приближује, међутим дописник „Ле Журнала“ тврди да борба не престаје и да су устаници већ прешли мост, али још нису успели да освоје утврђене шанчеве. Малисори немајући више муницију боре се бајонетима. Досада је око хиљаду изгинуло.

Породица кнеза Вида већ се укрцала на аустројски ратни брод. Велике Силе досада су само одлучиле да ратни бродови једино демонстрирају пред Драчем а да никако не искрцавају трупе. Изгледа Велике Силе сада претресају питање, да контролна комисија предузме управу над Албанијом у случају да кнез Вид абдицира. Ово је жеља нарочито Италије, али остварење те жеље наишло би вероватно на тешкоће од стране Тројног Споразума, који не жели излагати се жртвама.

У добро обавешћеним круговима надају се, да ће се грчко-турски сукоб отклонити, пошто је Турска одговорила амбасадорима, да ће настојавати да обезбеди положај Грка у Азији. Изгледа да ће Портиа у одговору Грчкој бити помирљива.

Из Цариграда телеграфишу, да Портиа жели да избегне рат, а дође ли до објаве рата, да се надају да ће се борба спречити интвенцијом Великих Сила.

Драч, 4. јуна.

Владине трупе, које се састоје из 1500 Малисора са два топа, напале су данас на устаничке положаје на висовима Газбула. Ошторила се пешадијска и артиљеријска борба, која још траје.

Драч, 3. јуна

Синоћ су устаници послали два парламентарара кнезу, да га моле за примирје од два дана, да би могли покупити мртве и рањене. Међу рањеним устаницима налази се и шеик Ханди Губика, који је изјавио међународној комисији да су устаници светлосним знацима позвани из вароши да дођу и нападну Драч у понедељак у зору.

Рим, 4. јуна.

„Агенција Стефани“ има телеграм из Драча вечерас у 7 сати, да је одељење Миридита и Малисора од 1000 људи, од устаника откољено и десетковано.

Рим, 4. јуна.

„Агенција Стефани“ има телеграм из Драча од данас по подне да су Миридита после упорне борбе на висовима Газбула потпуно потучени.

Рим, 4. јуна.

„Агенција Стефани“ има депешу из Драча данас у 1 и 30 м. по подне, да су устаници изненада напали на Драч, за време док су Миридита ангажовани код Шијака. Бојати се да устаници сваког тренутка не уђу у варош. Велики број Малисора повукао се, али су предузели реорганизовање одбране за спасење вароши а у исто време и да се да времена потпори да се севера стигне.

СМОТРА ЛИСТОВА.

Намере Србије.

„Трибуна“ у извештају од свог изасланика из Бриндизија доноси, између осталог, ово:

Једна меродавна арбанашка личност, која је јутрос допутовала овде из Албаније уверава ме, да би Србија онагачас сишла на Море Јадранско, чим би Кнез Вид напустио Драч. Њени мисионари крстаре по Албанији и спремају земљиште. Хапшење општинског председника Ђурашковића стоји у вези са том пропагандом.

Поменута личност још је и то изјавила, да је ситуација у Албанији критична и да је најгоре до кнеза и владу то што немају новаца. Јадни арбанашки војници, који су на предстражама налазећи се без новаца и хране, продају своје пушке епирским устаницима по 50 пијастра комад.

Између Италијана и холандских официра у Драчу постоје несугласице, јер Холандези једнако сумњиче Италијане, радећи на томе да се италијански новинари протерају. Стога је прекјуче дошло до врло живе дискусије између посланика барона Алиотија и Турканпаше.

Русија и Румунија.

„Фосише Цајтунг“ у чланку под горњим насловом, говорећи о овоме састанку, између осталог каже, како се много говори о томе, као да је у Констанци заиста одлучено, да се Румунија одврати од Аустрије, а тиме и од Тројног Савеза; а да буде што јачи контраст, тврди се, да се Румунија сасвим бацила у загрљај Русије. Не може се порицати, каже се даље у овом чланку да је заиста наступила извесна хладноћа у односима Румуније на страни централних Великих Сила, али ипак није било погрешно тумачење, да је Румунија слабење својих веза према централним Великим Силама на то употребила, да се да оковати од стране Русије. Румунија је учинила себе самосталном за време великог преврта на Балкану; она не жели да ступи у какве год било обавезе ни са једном балканском државом; она је себи осигурала необично повољну позицију у средње балканској линији и зато би то било само на њену сопствену штету, када би евентуално ударила другим правцем. На истој таквој средњој линији Румунија стоји дакле између Тројног Савеза и Тројног Споразума, и учинила би погрешку када би случајно и ту повољну позицију променила.

Него треба узети у обзир и ову чињеницу.

За Румунију се може рећи, да је овлада Балканом, и догод се балканске државе буду овако и војнички и финансијски осећале слабе, дотле ће узде остати у рукама Румуније, и зато оне неће моћи на Балкану ништа озбиљно предузимати, пре, не што те одобри Румунија. Али ни тај њен првенствени положај не може до века да траје, тек ипак једно стоји да сада Румунија и Русија иду руку под руку у извршавању плана, и да су дани у Констанци открили Балканцима, да ће они остати и даље зависни од једнодушне воље Русије и Румуније.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ.

Народна Скупштина.

Народна Скупштина има сутра седницу у девет сати пре подне, после прекида од шест дана. На овој седници решаваће се о извештају верификационог одбора.

Посланичка интерпелација.

Г. Драгиша Лапчевић, социјалистички посланик, упутио је интерпелацију г. председнику Министарског Савета о томе, како држање мисли заузети Србија поводом сукоба између Грчке и Турске.

Потписани закони.

Њ. В. Краљ потписао је нове законе о кредиту од 122 милиона динара за допуну наоружања војске и о повишењу служења рока у војсци.

Привредни инспектор.

За привредног инспектора треће класе Министар. Народне Привреде постав-

љен је г. Зафир Станковић, контролор прве класе поштанско-телеграфског одељења.

Полицијски Указ.

У „Српским Новинама“ објављен је мањ указ о размештају средњих началника, секретара и полицијских писара.

Физикус округа врањског.

За физикуса округа врањског постављен је г. д-р Хранислав Јоксимовић, лекар среза подунавског.

Бугарски краљ Фердинанд.

Кроз Београд је јуче пропутовао оријентом из Беча са Софију бугарски краљ Фердинанд.

Солунски трговински биро.

Из Солуна нам јављају да је тамошња српски трговински биро отпочео свој рад и да се заинтересованој господи трговцима ставља на услугу.

Александријска пијаца (Египат).

По извештају Краљ. Српске Трговачке Агенције у Александрији на тамошњој пијаци тражи се: Кашкаваљ, масло, пасуљ и дуван.

Ако би ко желео да ступи у везу са овом нашом трговинском установом ради трговања, нека јој се обрати на адресу: Agence Centrale de commerce du royaume de Serbie.

Град потукао усеве.

Из Наталинаца нам јављају да је тамо на дан 3. т. м. била грдна олуја са кишом и градом. Град је падао више од 20 минута и потукао је и поништио све усеве. Сва брда у околини беле се као да су снегом покривена. Штета је огромна.

Оправка путова.

У начелству округа ваљевског биће 9, 10 и 11 ов. м. лицитације за оправку ових окружних путова: Ваљево—Шабач, предрачунска сума 54.445 динара; Ваљево—Мионица—Горњи Милановац, предрачунска сума 25.300 динара, и Ваљево—Лозница, предрачунска сума 38.942 динара.

Испити у Трговачкој Школи Београдске Трговачке Омладине.

У недељу 8. овог месеца, одржаће се испити из ових предмета: српски језик, књиговодство, кореспонденција, менично право, трговачко право, народна економија, трговачки земљишопис и саобраћај, контоарски радови и цариништво.

За чланове испитног Одбора одређена су ова господа: пре подне: Драг. Ј. Ђуковић, трг. Димитрије Ј. Живадиновић, трг; Живојин Пауновић, трг; Сима Р. Лазовић, трг; Владислав Стојанкић, трг; Жика Милетић, трг; Тодор Тодоровић, трг; Драгољуб Михаиловић, књиговођа; Коста Др. Ризнић, трг; Ганасије Ристић, трг; Коста Николић, трг; Коста Марковић, трг; Коста М. Глишић, трг; Коста М. Ђурић, комисионер; Лука Ђеловић, рентијер; Милан А. Павловић, трг; Милорад М. Павловић, трг; Михаило Р. Ђурић, трг; Лука Милишић, трг; Љуба Лукић, трг; Љуба Милутиновић, трг; Маринко Грујичић, трг; Милисав Митровић, трговац; Соломон Арзиел, трг; Милутин Месаровић, индустријалац; Михаило Д. Васић, трг; Михаило Д. Петровић, трг; Стеван Гајић, инспектор Народне Банке и Мића Петровић, трг.

После подне г. г. Милован Д. Лазовић, трг; Милан Б. Томић, трг; Влада Милић, трг; Таса Стојадновић, трг; Жика Костић, трг; Наум Д. Тодоровић, трг; Коста Поповић, директор Нар. Банке; Михајло К. Шонда, инд. Милан Јовановић, трг; Сава В. Савић, трг; Миливоје М. Поповић, трг; Стојадин С. Јоцић, трг. Стеван Н. Јанковић, трг. и Спира Милошевић, трг.

Испити почињу: пре подне у 8 а после подне у 3 часа.

Исправка.

У прекјучерашњем броју „Т. Г.“, у чланку: Шта ће бити ваш син? поткрала се поред осталих штампарских грешака и ова, која квари смисао: „за што да је син побожан“, а треба да стоји; „за што је син подобан“ молимо читаоце да то приме к знању.

Класна Лутрија.

На јучерашњем вучењу срећака Срп. Држ. Класне Лутрије VI. класе 45 кола већи згодитци пали су на срећке продате из моје радње и то: број 7450 дин. 40.000. бр. 957 дин. 15.000. бр. 15593 дин. 5000. Као и већи број згодитака од динара 2000, 1000, 500 итд.

Риста В. Одавић
Београд

Државни дуг Немачке царевине.

Превео М. И. Ђ.

Државни зајмови од њиховог почетка:

У очи догађаја од 1870. године дуг Немачког Савеза износио је 13,450.000 талира. Државни дуг се састојао из благајничких записа са 3¹/₂% интереса а био је закључен у циљу да покрије изванредне издатке потребне за развитак мрнарнице и за одбрану обала. За рат је био потребан кредит. Законом од 21. јула 1870. године и указима од 21. јула и 9. октобра 1870 год. наређена је емисија благајничких записа за 40 милиона талира и 5¹/₂% ренте за 80 милиона талира. Ти су благајнички записи емитовани по стопама од 5 и од 3¹/₂% одсто и обнављани су више пута; они су исплаћени 1 августа 1871. године. Што се тиче зајма 5 одсто, он је био понуђен по 88 дин., али није могао бити потпуно уписан, јер је износ уписа био само од 69,023.000 талира. При свем том после неколико недеља и у више махова синдикати су узели 44,750.000 талира по курсевима који су се кретали између 95 и 98¹/₂% дин. Номинални капитал тако створених рената износио је дакле 113.773.000 талира а то одговара стварно уплаћеном капиталу од 104,369,616 талира.

Ти су извори били брзо исцрпљени. Законом од 29. новембра 1870. године одобрено је да се закључи нов зајам од 100 милиона талира у благајничким записима са петогодишњим роком. Две емисије извршене једна за другом и од које је свака била од 51 милиона и по курсевима од 92 ипо и 95¹/₂% дале су 95,752.500 талира а да би допунила сума од 100 милиона талира емитовано је 4,247.500 талира у благајничким записима са једногодишњим роком.

Укратко дуг Немачког Савеза износио је на концу 1871 године 220,020.000 талира од које је суме било 113,773.000 талира у 5 одсто рентама а остатак у благајничким записима. На дан 1 јануара 1873 године било је у оптицају само за 310.460 талира благајничких записа а готово цела рента била је исплаћена, пошто су о томе претходно извештени имаоци према закону од 28 октобра 1871 године. Ратна оштета, коју је платила Француска, допустила је да се ликвидира цео тај дуг и Немачка Царевина, која тек беше створена, ослободи се сваке обавезе. Али се тако повлашћени положај није могао дуго одржати.

Још се сећамо кризе, која је постојала у Немачкој још од 1873 године и услед чега је потекла огромна маса злата, која је тој држави била стављена на расположење плаћањем ратне оштеће од 5 милијарди. Не померају се вештачки и некажњено толике масе племенитих метала из једне у другу државу, као што је то протумачио један од

економиста, јер после плиме која их је донела, долази отока која их односи. То није мишљење само Клемана Жиглара. То је мишљење и једног од најчувенијих немачких економиста, посланика у Рајхстагу г. Бамбергера. Г. Бамбергер је казао у својој брошури „*Пети милијарди*“, да је Француска имала рачуна да Немачку брзо исплати најпре због тога, што је имала велику понуду страних капитала за исплату тога дуга, а затим и због тога што је желела да се њене области што пре евакуишу. Француска је нашла уштеди Немачке потребне суме за исплату дуга и за то се у Немачкој највише и осетио неред који потиче од сувише велике и брзе тражње новца и Немачка није требала да прима врло учестане исплате дуга да их распореди што може више и на дуже време, апстахујући сваку областу гаранцију. На тај би начин Француска без икакве пренагљености и економске револуције могла добити евакуацију њене области а не би шкодила немачким интересима.

Ма како било, тек после извесног времена, у коме су створена многобројна предузећа, наступил прекид равнотеже, криза и извесна тешкоћа у наплати пореза. У ствари, у царевинском државном буџету није могло бити дефицита, пошто је у том циљу уведен матрикуларни порез, али би било и непотички и непаметно увећавати неограничено тај порез. С друге стране, као што је доцније сасвим тачно приметно *фон Шенгел*, државни секретар Царевинске Државне Благајнице, „Немачка Царевина је млад организам — — — — —“

„Као лица тако и политичка општества и нарочито државе изискују у својој младости издавања која ретко одговарају природном развоју њихових примања“. Тако се 1876 године буџет Царевине појављује са расходом од 3,592.700. марака, који је употребљен на исплату интереса по благајничким боновима, којима се прибегло да би се могао набавити обртни капитал Главној Царевинској Благајници ради продужења новчане реформе и да би се могли покрити издаци морине и телеграфа. Идуће 1877. године, Царевина је закључила свој први зајам у сталну ренту а после тога емитовано је више зајмова готово једно за другим.

(Свршиће се).

РЕКЛАМА У ТРГОВИНИ.

— Бранко Ивезић, Берлин —

(б)
Има доста ствари, које је врло тешко тачно огласити, како би то било потребно. То је случај код ствари необично јефтених, где би већи огласи прогутали сву корист од продаје. Такође има робе која је дискретне природе, која се може само на извештан начин нагласити у инсерату. Не морају то бити баш ствари неморалне.

Врло згодан и практичан начин за такву робу чинити рекламу, јесте, да се оглас и проспекат доведу у везу.

Пуштају се мањи огласи, у којима се нуди читаоцу бесплатно проспекат, каталог или каква мања књига (о роби разуме се). Ако су овакви инсерати лепо комбиновани и изведени и ако излазе у згодним листовима, то обично следује врло много поручбина — разуме се само за проспекте или књигу. Инсерат дакле тиме није ништа друго принео до адресе. Трговац може тада те адресе тако употребити да му донесу велики приход. (О придобијању проспекта доцније.)

По сличној методи, пре кратког времена у многим немачким листовима почеше излазити необично уочљиви огла-

си, у којима се објављивало да се мале фотографије увеличавају потпуно бесплатно. Пошаље ли се слика, то бива она тачно и добро увеличана — али неретуширана. Тада вам се скрене пажња, да је штета једну тако лепу и успелу увеличану слику оставити неретуширану. Маленкост, ретуширање ће коштати само толико и толико. Пристане ли се на то, добијате после неколико дана извештај, да је слика готова и ванредно изгледа. Била би огромна штета, ако се не уради. Фирма има дивне рамове по необично малој цени. — Резултат је био, да су многе хиљаде урамљених слика биле поручене, и то по цену од десет и дванајест динара, што је доста висока цена. Да је фирма одмах у почетку почела игру са отвореним картама, то, разуме се, ником не би пало на ум под таквим условима слику да поручи.

Жели ли једна цела индустрија повећање конзума, који од ње израђену робу повлачи, то се препоручује анонимна реклама.

Пре неку годину — такође у Немачкој — чинила је то успешно шећерна индустрија. У свима могућим местима читали су се инсерати, да ништа није здравије од шећера. Шећер је одличан за децу, добар за одрасле, појачава снагу, користи варењу и т. д. Истина је да су овакви инсерати имали огромног успеха. Велики трошкови на огласе брзо су се исплатили и донели строструке користи. Ови анонимни огласи успели су зато баш што није било потписа никакве фирме.

У последње време — и у нас — појавили су се инсерати у стиховима. Бог да нас сачува стихова из Васине улице. Ни у другим земљама не стоји ствар боље. Стихови се у неколико избегавају, али ће ипак доћи време кад ће бити неопходни. За сад се избегавају јер се ниједан прави песник неће да подухвати таквог посла. Није лако срочити песму у похвалу неке робе. Надри песник ствара никаква дела, и онда: „јевтино и рђаво“.

Писац је убеђења да ће убрзо настати време, када ће по примеру сликара и песник пружити руку реклами. Прочита ли који од наших песника ово, рећи ће да је немогуће.

Пре тридесет година сматрао би се сликар уметник за недостојног да се подухвати рада на пољу рекламе. Данаас? — Чувена уметничка имена могу се прочитати на плакатима или инсератима.

Најзад да поменемо и фелтон рекламу. У облику новеле износи се каква догађај који се вешто доводи при крају у везу са робом која се рекламира. Ова врста огласа грана се постепено, али необично успешно. За ову врсту инсерата најбоља је хумористична форма.

2. Пласирање

Један инсерат може имати успеха само онда, разуме се, ако буде читан. Видели смо како инсерат мора изгледати, ако се жели да буде уочљив.

Лепо комбинован и сложен оглас не значи још много. Инсерат се мора поставити на згодно место у листу, тако да и место утиче на уочљивост.

У нас је то лако, јер на срећу ми немамо листове са неколико страна огласа.

Није свеједно, где ће инсерат бити на огласној страни. Горњи део стране је претежнији од доњег. Нарочито се препоручује, ако је могуће, заузети један од углова. Најбоље је место десни угао при врху. Али тако исто и угао десно у дну упада у очи. У угловима су нарочито уочљиви мали инсерати, који се иначе између већих готово и не примећују.

(Наставиће се)

ПРОЈЕКТ ЗАКОНА

о
пошти, телеграфу и телефону.

(15)

Члан 111.

Годишња пензија одређује се службенику према његовој последњој сталној плати, коју ужива при стављању у пензију и према годинама службе овако:

1., службеник, који (по чл. 77. овога закона) после 30 година службе има право на пензију после навршених 10 година година сталне службе, има право на пензију од 40 одсто своје плате, а за сваку годину преко тога времена пензија се повећава са 3 одсто сталне плате, тако, да после 30 година сталне службе добива целу плату као пензију.

2., Сваки службеник који се стави у пензију, добија, преко Дирекције, решење управног одбора, о величини пензије, која му припада.

Противу овог решења може се поднети жалба Министарству Грађавина, у року од 30 дана, и његово је решење извршно.

Члан 112.

Кад стални службеник, при вршењу службе, буде телесно осаканен или онеспособљен за службу, при удесу или каквим несрећним случајем, онда ће му се, при одређивању пензије, покрај редовних година сталне службе признати још десет година

Ово вреди и за пензију удовице и брачне деце, кад службеник погине при вршењу службе.

Члан 113.

1. Кад стални службеник да оставку губи право на уложену суму као и на пензију.

Но ако је такав службеник провео најмање пет година у сталној служби, има право да и даље улаже у пензионски фонд, те да тиме ујемчи право на пензију својој породици, на случај смрти.

Такав службеник уплаћиваће редовно месечне улоге; но ако остане дужан три месечна улога, па и после опомене не плати те улоге, губи право на даље улагање.

2., Кад се сталном службенику откаже служба, пре навршених пет година сталне службе, онда губи право на даље улагање, а уплаћени улог вратиће му се.

Но ако се овакав службеник поново прими у сталну службу, признаће му се пређашње године службе, с тим да враћени улог поново уплати са 6 одсто интереса.

3. Кад се стални службеник по дисциплинарној казни отпусти из службе за бешчасна дела, губи право како на пензију, тако и на даље улагање у пензионски фонд, а уплаћена сума не враћа му се.

Ако се, пак; службеник отпусти из службе за друге какве кривице, може задржати право на даље улагање у пензионски фонд, ради осигурања пензије својој породици, по одредбама прве тачке овога члана.

Члан 114.

Пензија почиње тећи пензионисаном службенику од дана кад се разреши од дужности; и, изузимајући случајеве предвиђене у овом закону, траје до дана његове смрти.

Кад пензионисани службеник умре, издаће се породици његовој из пензионског фонда једномесечна пензија његова, у име трошкова око сахране.

— Наставиће се —

КЊИЖЕВНОСТ.

Васкрс државе српске, политичка и историјска студија о првом српском устанку 1804—1813. год. од Ст. Новаковића, треће издање наново попуњено и поврљено.

Добили смо на приказ ову ваљану књигу г. Ст. Новаковића. Она је први пут штампана у Летопису Матице Српске, затим у издању Српске Књижевне Задруге, а пред рат у немачком преводу у Сарајеву. Сад нам га изнова поправљено и попуњено пружа књижара Цвијановић у једној лепој и елегантној књизи, чиме се одликују сва издања ове заслужне књижаре.

У Васкрсу Државе Српске излаже се, једним концизним стилем, војничка спољна и унутрашња политичка борба Срба у Београдском Пашалу у под Карађорђе. Значајан покрет, од кога потиче све ово што Србија данас има и у коме је темељ данашње наше Србије, потпуно је јасно и прегледно представљен у овој књизи. Научничке квалификације, г. Ст. Новаковића најбоља је гаранција и за ово његово дело.

Г. Новаковић издаје ово своје дело наново на свет године када се навршује стогодишњица покрета, који је предмет студије. У своме предговору он каже: „Зауставимо се, дакле при њему приликом његове стогодишњице; скинимо капу пред поменом његовим; испитајмо шта га је изазвало и довело. У познању историје тога устанка прави је корен како нашим тежњама тако и свеколикој сувременој политици нашој.“

Цена је књизи 3 дин. а за поручбине се треба обратити С. Б. Цвијановићу. Нова крпа Српских краљевина и суседних области од пуковника Ст. Бошковића — препоручена од Главног Просветног Савета, друго поправљено и допуњено издање — изишла је из штампе и техничком својом израдом као и географском сређеношћу потпуно је препоручљив свима за употребу. Ова се, по цену од 2.50 дин може добити у издавачкој књижари С. Б. Цвијановића.

Нашим г. г. претплатницима.

Молимо наше претплатнике, који још нису измирили свој дуг за претплату, да га изволе измирити што скорије нашим г. г. повереницима.

Г. г. поверенике молимо да се заузму око прикупљања претплате и да нам новац пошаљу.

Г. г. претплатнике из места, у којима немамо повереника, молимо, да нам новац за претплату што пре пошаљу.

Г. г. претплатнике на страни молимо да нам и они измире дуг за претплату и да је изволе обновити како им се не би лист обуставио.

Господа која би желела примати наш лист нека се изволе обратити: нашим повереницима, својој пошти, или непосредно нама.

Администрација „Тргов. Гласника“

ТЕЛЕГРАМИ

(Извештаји Српског Преобраза)

Кишењев, 4. јуна. — Цар са царском породицом присуствовао је откривању споменика цара Александра другог ослободиоца Бесарабије испод турског ига.

Кишењев, 4. јуна. — Цар са царском породицом отпутовао је у Петроград.

Букурешт, 4. јуни. — Руски цар је одликовао француског посланика Блондола првим степеном ордена Св. Ане.

Цариград, 4. јуна. — Кајмакам из Фоке разрешен је од дужности.

Букурешт, 4. јуна. — Румунска Телеграфска Агенција јавља да је услед оставке Мајореска, због слабости здравља на чланство конзервативне странке, скуп странке једногласно изабрао за шефа странке бившег министра Александра Маргиломана.

Краљ Карол вечерас се вратио у Букурешт.

Домаћа тржишта

ПРОИЗВОДИ

Смедерево, 3 јуна (Општински суд)

Table with columns: од, до, д. п., д. п. listing various goods like Пшенице, Кукуруз, Јечма, Овса, Ражи, Пасуља, Лука, Кромпир, Купуса, Грожња, Јабука, Крушка, Масла, Кајмака, Сира, Славине, Масти, Ораха, Меда, Воска, Лоја, Пекмеца, Шљива, Вина, Ракије, Сена, Кожа, Пилића, Плована, Гусака, Ђурака, Месо, Говеда, Свинје, Слама.

На овдашњу пијацу сваког пазарног дана, а то је сваког четвртка, долази крупна, дебела рогата стока. Продаје се од 300 до 1200 дин. пар.

Београд, 4. јуна (Општински суд)

Table with columns: од, до, д. п., д. п. listing various goods like Пшенице, Кукуруз, Јечма, Овса, Ражи, Пасуља, Лука, Кромпир, Грожња, Јабука, Крушка, Масла, Кајмака, Сира, Славине, Масти, Ораха, Вина, Ракије, Сена, Кожа, Пилића, Плована, Гусака, Ђурака, Месо, Говеда, Свинје, Ђумура.

Берзе

БЕОГРАДСКА БЕРЗА

од 5. јуна 1914 године

Table with columns: ВАЛУТЕ—НОВАЦ, КУРС, ЗА СРЕБРО, ЗА ЗЛАТО, ЗЛАТНИ ДИН. 20, РАЗНЕ МОНЕТЕ, ДЕВИЗЕ, ЧЕКОЗИ И МЕНИЦИ.

Table with columns: ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ, Задруге, Штедионице, у унутрашњости Банке, Акције, у унутрашњости Банке, Кредитни заводи, Матаруга.

СТРАНЕ БЕРЗЕ

ВАЖНИТИ ДНЕВНИ ТЕЛЕГРАФСКИ ИЗВЕШТАЈ БЕОГРАДСКОЈ БЕРЗИ

Table with columns: Српска 4 од сто рента од 1895 г., Лондон, Берлин, Париз, Златник од 20 д., 2 од сто лутриски лоз, Дувански лоз, Златник 20 динара.

КОМТОАРИСТА млађи потребан нам је. Писмене понуде упути Д. Букановићу и Комп. Београд 1106 5-5

ТРАЖИ СЕ кореспонденткиња српског и немачког језика. Ступити може одмах. Понуде на „М. Б.“ уредништву овог листа. 1154 1-2

АДВОКАТ У НИШУ ДИМ. Љ. ПАВЛОВИЋ бави се искључиво трговачким наплатама и парницама. Канцеларија у Нишкој Кредитној Банци, телефон бр. 79. На писма одмах одговара 1070 5-100

ДУНАВСКОМ КРЕДИТНОМ ЗАВОДУ потребан је ликвидатор, који је био у новчаном заводу; плата према способности. Ступити може одмах. 5. маја 1914. год. Београд 959 10-10 УПРАВА

ТРСКЕ ПЛАФОНСКЕ за грађевине има већу количину на продају трговина **Петронија Тешића у Обреновцу** Цена умерена. 887 14-20

Купујем АКЦИЈЕ Дунавског Кред. Завода, Пословне Банке и Удеоичке Задруге. Плаћам добро. **Радивоје Дрндаровић** трг, Цветни Трг, телеф. 1235. 1447 38-40

ОБЈАВА Има на продају **букових дрва** за гориво I класа целанка од 2000 до 3000 кубних метара јесенас сечена, предаја на трстеничкој железничкој станици у вагон од данас па до 1 новембра ове године. Обратити се ваља потписатоме. **Коста В. Ракић** Јагодина — Трстеник 1050 7-20

КОРЕСПОНДЕНТ српског и немачког језика, који пише на машини, тражи хонорарно место. Понуде слати на админ. овога листа под „Хонорар“. 1136 2-3

ДОКТОР ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ **ДИМИТРИЈЕ Р. МАРКОВИЋ** виши војни марв. лекар, специјализирани хирург у марвено-лекарству прима на микроскопски преглед: крв, плувачку и разне новотворе, тако исто врши преглед и анализу свих животних намирница. Ординира: пре подне од 6-7, по подне од 1 до 3 час. Студеничка ул. бр. 46. Телефон бр. 1520. 1156 1-3

Радња се налази
Кнежев Споменик 3

ПРЕКО ОД

Коларчево Пивнице
122 20-50

ПЕЧАТОРЕЗНИЦА
* Фабрика Каучук Штамбоља
ЛУДВИГА КАНА - БЕОГРАД
Осн. 1883
Најстарија, Најпремијна
и Најбољиднија Радња
у Краљевини Србији

Саобраћајна Банка
у сопственој кући. — Балканска ул. 36. — Телефон 295.
УЛОГЕ НА ШТЕДЊУ
прима под најповољнијим условима и плаћа камате 6% чистих. По погодби камату исплаћује улагачима: месечно, тромесечно, полугодишње и годишње. Уложене суме враћа улагачима и без отказа. 608 16-20

Угљени рудник у Петровцу
ОКР. ПОЖАРЕВАЧКИ
са прибором и земљиштем и кућом зиданом са циглом, покривена са црепом и разне алате за прављење цигле и црепа из фамилијарних разлога продајем под врло повољним условима и за јевтину цену. Мајдан има 10 рудних поља, свако по 100.000 кв. мет. Угаљ је мрки (Braun kohle) врло доброг квалитета. Дебљина правоугаоног слоја износи 2-2.80 мет. Испод овог слоја налазе се још други слојеви угља, који нису још тачно испитани. Мајдан је удаљен од вароши само 300 мет. а толико исто и од железничке потрошачке станице. Кућа је на лицу главне улице испод мајдана, и кухеви плац граниче на реци Млави. За ближе извештаје и цену обратити се потписатом сопственику.
Јосиф Јекел
рударски инжењер у Петровцу
1084 3-3

Са болом у души јављамо сродницима и пријатељима, да је наш добри, племенити и никада незаборављени супруг — отац
† Атанасије Ј. Анђелковић
ТРГОВАЦ ОВД.
испустио своју племениту душу ноћас у 12 часова после дужег боловања у својој 43 г. Свем грађанству неготинском, које је нашем милом покојнику указало последњу пошту испративши га до вечне куће и приложивши венце на самртни ковчег изјављујемо вечиту захвалност нашу. Особиту захвалност молимо да приме г. Боривоје Ст. Недић, трг., који се у име Неготинског Трговачког Удружења опростио са покојником дивним и по ојаћену породицу покојникову утешним говором; као и г. Коста Милутиновић, професор гимназије оvd. који се такође са нашим драгим покојником опростио говором и тиме нам тугу у неколико ублажио. Неготин, 30. маја 1914. г.
Дубоко ожаловљени: супруга Јула са децом и осталом родбином. 1153 1-3

НАЈБОЉЕ
ПАНЦЕР-КАСЕ
„SCHNIZER“

ОСНОВАНА 1872.
НАГРАЂЕНА ЗЛАТНИМ МЕДАЉАМА И ПОВЕЉАМА

ЛИФЕРАНТ НАЈВЕЋИХ НОВЧАНИХ ЗАВОДА. У УПОТРЕБИ 29754 КАСА

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ КОД **ТОМЕ Ј. ЛАЗАРЕВИЋА** БЕОГРАД-САВА

Osram
СИЈАЛИЦЕ
са металним концем

издржљиве, са 75 од сто штедње у струји. Светлост сјајна и апсолутно бела. За обичну и вексел струју. Добија се по електрично-инсталатерским радњама. За набавку обратити се на: Deutsche gasglühlicht Aktiengesellschaft Abt. „Osram“ Berlin. 70 9-

„Терапија“ Модерно сазидан санаторијум за физикално дијетално лечење у Врњачкој Бањи. почиње овогодишњу сезону од 15. маја
Санаторијум се налази на најлепшем месту Бање на „Слатини“ окружен шумом и парком, одвојен од прашине и ларме. Санаторијум има 24 елегантно намештених соба са свима удобностима, велику салу за ручавање и забаву, два одељења за хидро-терапију и масажу, три одељења за инхалацију, каде за купање у обичној и минералној води и одељење за електризирање. Сем пансионера у санаторијум ће се примати и сваки посетилац Врњачке Бање на лечење топло, хладно и минералном водом хидротерапијом, масажом, електрицитетом, електричним купањем и инхалацијом, без обзира на стан и храну. Санаторијум има своје сопствено електрично осветљење, фабрикацију леда, млекарник, парну перионицу и остале припадности. Кујна је првокласна и строго дијететична. — **Цене су умерене.** За проспекте треба се обратити на адресу: „Терапија“, — **Врњачка Бања.** 1034 7-15 УПРАВА

Са болом у души јављамо сродницима и пријатељима, да је мој добри и племенити супруг
† Кристијан Шеус
ИНДУСТРИЈАЛАЦ ИЗ ВЕЛ. ПЛАНЕ
напрасно данас испустио своју племениту душу у Келну на Рајни, у 60-ој години свога живота где ће бити и сахрањен. Велика Плана, 28/10-VI 1914 г. Дубоко ожаловљена супруга **Гертруда Шеус** са многобројном осталом родбином. 1110 3-8

МАНИЛА — КАНАП ЗА ВЕЗИВАЊЕ СНОПОВА

СРПСКА БАНКА, БЕОГРАД

ТЕЛЕФОН БРОЈ 955.

има на стоваришту велике количине најбоље врсте **МАНИЛЕ** — канапа за везивање снопова.

Цена веома умерена

1036 6-10

МАНИЛА — КАНАП ЗА ВЕЗИВАЊЕ СНОПОВА

Прва срп. алкало-мурјатицна минерална ЛОМНИЧКА КИСЕЛА ВОДА

одликована на Балканској Изложби у Лондону златном медаљом и дипломом Grand-Prix, а призната како од наших г. лекара тако и од г. професора бечког мелешинског фекултета.

По количини и каквоћи минералних састојака јединствена, као од најређих, садржи у себи литијума, борне киселине и јода, надмашује све наше и стране воде, упоређујући се са најзначајнијом француском водом из Бање Виши.

Ломничка вода изврсна је са вином, малином, лимунатом, а пријатна и нешкодљива као пијаћа вода.

Експлоатација ломн. минералне
Киселе Воде

Стовариште Крушевац, а за нове крајеве у Скопљу,
490 12-12

Бања Ковиљача

у концесији округа подринског

На обали валовиште Дрине, на подножју планине „Гучева“, 124. метара над морском површином. Сезона почиње 1 маја па траје до 15 септембра.

Чувено и у Србији јединствено уређено и модерно сумпорно купатило, сумпорно блато, гвоздено купатило; вода за очи „Јордан“, вода за пиће сумпорна и гвожђевита.

Бања са успехом лечи: хронична запаљења костију, зглобова (коњштак); отоке жлезда (шкрофулозу); хронично запаљење очију, малокрвност, реуматизам у опште, све врсте неуралгије, ишијас, кожне болести и све облике сифилиса; обољења женских сексуалних органа; хроничне катарје органа за дисање и варење и т. д.

Станова удобних у мају и од 16. августа 50% јефтиније од нормалне таксе, тако да се у мају и другој половини августа може добити соба са намештајем од 1.50—3.50 дин. без намештаја од 1—2 дин.

Железница долази у Бању и има везу са лађама у Шапцу, које путују из Београда за Шабац. Апотека, пошта, телеграф и телефон.

Поред приватних лекара бањски деветогодишњи лекар Др. Жив. Јашић.

Даља и ближа обавештења даје Управа Бањска.

Бања Ковиљача, 10 маја 1914 год.

1054 6-10

Управа Бање Ковиљаче

Најусавршенија справа за умножавање
рукописа

„ОПАЛОГРАФ“

РУЧНА ЛИТОГРАФИЈА

ГЕНЕРАЛНА ПРОДАЈА ЗА СРБИЈУ ТРГОВИНА ХАРТИЈА И ПИСАЊЕГ МАТЕРИЈАЛА

Маричић и Јанковић, Београд

Палата Прометне Банке

Најважнија својства ОПАЛОГРАФА јесу:

1. Просто, спретно и брзо руковање.
2. Рукопис руком писан или на писаћој машини може се небројно пута после већ учињене употребе умножавати.
3. Пренесен рукопис на плочи даје безбројно много лепих отисака, и рад на вађењу отисака може се прекидати и сутра или доцније наставити.
4. По брзини и чистоти извађених отисака ниједна справа не може је никад стићи.
5. Врло економан јер ОПАЛОГРАФ не троши никакав материјал осим две хемиски справљене течности, које се врло споро троше и мастило а код рукописа писаће машине чак и мастило отпада, те према томе најрентабилнији је.
6. ОПАЛОГРАФ је солидне израде и нико не може изложити квару.
7. Коректуре рукописа могу да се врше на самој плочи, што ту особину нема ни један апарат.

Ценовник са упутством шаљемо на захтев бесплатно.

1067 5-

Хотел Европа, Беч

II Bez. Asperubrückengasse 2.

Потпуно нов реновиран хотел са свим комфортом.

Одличан ресторан.

Јевтине цене.

!! Овде се састају сви Срби !!

924 12-20

ПРОДАЈУ СЕ

ЗБОГ НАБАВКЕ ВЕЋИХ МАШИНА:

1 Тачдем парна машина са кондензацијом 100 P. S.

1 стојећа парна машина 300 A. 50 P. S. са Колбенши-бером у вези за глајхштромгенератором, 110 Волта;

1 локомотива Волфова са кондензацијом и иберхциером 120 P. S.

2 Глајхштром мотора по 30 P. S. 110 Волта.

Све су машине добро очуване, потпуно исправне и налазе се још у раду у **фабрици Платна** (Раденичка ул. 24) где се могу и видети.

1020 7-10

ЛА-РИСИН КАПСУЛЕ

ЗАКОНОМ ЗАШТИЂЕНО

излечи за осам дана капавац (трипер) и сваку појаву

МУШКИХ И ЖЕНСКИХ БОЛЕСТИ

ЗА ЖЕЛУДАЦ САСВИМ НЕШКОДЉИВО

Ове су капсуле сасвим угодније и практичније за узимање него слични лекови из иностранства. Дејство ће вас зачудити. Првокласна стручна признања. Ево једног:

„Радо се одзивам вашем позиву да изјавим, да сам на више стотина болесника опробао **Ла-рисин капсуле** и уверио сам се у њихово изврсно дејство код **гонорое** (цурење), болести у бубрезима, бенигни и мекр хој цевци. После најсавесније експериментације и **успек** задовољавајућег **успеха** најштојлије препоручујем овај лек“.

Paris

M. Robert

ЈЕДНА КУТИЈА СТАЈЕ 3 и по ДИНАРА.

Из унутрашњости треба послати 3-80 динара унапред на адресу: Дрогерија „ГУСЛАР“ Београд, па ћете добити препоручено.

Таксене марке не примамо.

ДЕПО ЗА СРБИЈУ ЈЕДИНО

Дрогерија „ГУСЛАР“, Београд

1112 3-30

432.000 ОБРТА

направи за један дан тако звани баланс точак једног целног сата, дакле 157 и по милиуна за једну годину.

Свака тачка на обиму тога точка пређе за један дан преко 23 километра, а за годину дана више од 8 и по милиуна метара.

Када се овај колосалан рад тако маленог дела на целном сату узме у обзир, онда се тек види како треба један механизам да буде израђен, да би овај рад дуго и тачно могао да издржи.

Са овим се увиђа и то, да је немогуће за незнатну јевтину цену одиста добар и трајан сат имати, узевши конструкцију у обзир која је већ у крајност отпала.

Зато, ко жели да има добар и тачан сат, који неће сваки час требати оправке, нека набави себи **одличан** сат конструкције

➔ **ЗЕНИТ** ➔

ЗЕНИТ ЧАСОВНИЦИ јесу по техничкој изради најсавршеније конструкције по солидности грађе најсолиднији а по тачности најтачнији, јер се регулишу на 2—3 секунде за 24 час. ЗЕНИТ ЧАСОВНИЦИ однели су рекорд у тачности на обсерваторији у Невшателу 1908. г. — зато се сматрају за најбоље и најтачније часовнике. — ЗЕНИТ сатова има:

Златни мушки отворени и са дуплим заклопцима од дин. 115—, 120—, 140—, 150—, 160—, 180—, 200—, 220—, 240—, 250—, 280—, 300—, 320—, 360—, 400—, 450—, 500—, 600— комад.

Златни женски клот као и са брилијантима украшени, од дин. 120—, 150—, 180—, 200—, 250—, 300—, 400—, 500—.

Тула — сребр. емајлирани врло масивни са двоглавим орлом (уметак златан) 17 рубина динара 100—.

Тула — сребр. емајлирани са златним уметком од динара 50—, 60—, 72—, 75—, 80—, 90—, 100—.

Сребро-гравирани од дин. 42—, 45—, 50—, 60—.

Ахат отворени дин. 65— комад.

Челични отворени од дин. 30—, 32—, 36—, 40—, 45—, 50—, 60—, 65—.

Прави железнички часовници *које је Дирекција Срп. Држ. Железница Бр. 11822/11 18. марта 1911. године примила за службене часовнике.*

Исти коштају: Никлени отворени . . . . . Дин. 36—

са дуплим капцима . . . . . 40—

Генерални заступник за Краљ. СРБИЈУ и ЦРНУ ГОРУ

МИХ. П. ПЕТКОВИЋ

Краљ. Српски Дворски часовничар и јувелир
Београд—Теразије бр. 38.

1282 20-20

УДИЦЕ - -
енглеске и обичне
 са алком и без алке
 у богатом избору,
 препоручују препро-
 давцима

Р. Ђурица и Комп.
 БЕОГРАД
 Књаз Михаилова ул. 23.
 1150 1-10

ИМАМО НА ПРОДАЈУ
 7 до 800 теста до-
 брих метала, пола су
 повијене а пола сече-
 не. За цену обратити
 се на **Алексу Јовано-**
вића и Сина, Велико
 Градиште, телефон 8.
 1148 1-3

РЕСАВСКОЈ ЗАДРУЗИ
 за кредит и штедњу —
 Свилајнац потребан је
ликвидатор са струч-
 ном спремом. Плата ће
 се одредити према спо-
 собности од 1200—1500
 дин. год. Пријаве са
 документима слати до
 10 јуна ове год. Сту-
 пање на дужност одмах
 по избору.
 1132 3-5 УПРАВА

Моју механу
 у општини породинској
 на друму Пожаревац—
 Свилајнац, коју је до
 сада под закуп држао
 г. Бошко Антонијевић
 мех. из Породине; Из-
 дајем под закуп од 1.
 септембра о. г. за једну
 или више година.
 Интересовани нека се
 ради погодбе обратe
 мени.

Илија Николић
 трг. из Витежева
 пошта Жабари
 1131 2-3

Аквизитера
 Једна велика техни-
 чка и електротехничка
 радња овде тражи акви-
 зитера добро упознатог
 са браншом и дотичном
 муштеријом.
 Понуде писмене слати
 администрацији овога
 листа под „Упознат“
 1125 2 3

Ракове живе
 од 50 грама примам
 и плаћам по 10—24
 дин. 100 комада.
 Исто кукујем: пе-
 чурке, корњаче, жабе
 и све врсте трава
 лековитих.
Ђ. Васиљевић
 БЕОГРАД Краља Александра
 улица бр. 86.
 1104 3-3

Млин на продају
 У Бојановцу налазећи
 се на самој реци до
 вароши има
 2 пара камења за про-
 сто (сељачко) брашно.
 1 пар француских ка-
 мења за сортирано бра-
 шно.
 2 ваљка за сортира-
 но брашно.
 Инсталације за мле-
 вење соли.
 1 енглески нафта ма-
 тор од 22 коњске снаге.
 Зграда је двоспратна
 и има 20 метара дужина
 и 12 метара ширина по-
 ред тога припада млину
 још и празан простор
 од 2 дулума (ланца).
 За цене и услове упи-
 тати сопственике:
Амета Зајма у Бојанов-
цу и Шашивара Зајма
 у Скопљу.
 1079 5-5

РОЛЕТНЕ ЧЕЛИЧНЕ
„ПАТЕНТ“
 за врата од најбољег
 материјала.
 Искључива продаја за
 Србију код
Томића и Стојадиновића
 гвожђарска трговина
 Београд — Телефон 817
 711 35-50

Панама и друге спамне
шешире чистите само са
Штробином „Strobin“
 Сваки шешир мора бити 33
 8 минута као нов, бео без и-
 какве штете по сламу и форму
 При куповини строго пазите
 на име „Strobin“.
 Садржина једног пакета
 „Strobina“ довољна је за чисти-
 њење два шешира. Пакет 0-35
 дин. Добија се у свима бољим
 галантериским и бакалским
 рањама као и апотекама. Пре-
 продајцима велики радат.
 Главна продаја за Србију у
 радњи
Живана Тодоровића
 Краљ. Срп. Двор. лиферанта
 Београд - Теразије - Тел. 417.
 586 22-60

Дрва на продају
 Имам на продају (1500)
 кубних метара дрва за
 гориво у облицима прве
 врсте.
 За услове и погодбу
 обратити се сопствену
Марку Б. Марковићу
 трговцу у Свилајнцу
 Телефон 14.
 1069 5-5

Извозна Банка
 Позива све акционаре другог кола, да положе
 на Банчиној благајни по свакој акцији другу рату од
ДИН. 93-75
 и да у замену за садашње привремене акције приме
 сталне акције другог кола.
 Полагање ове друге уплате и замена привре-
 мених акција сталнима врши се сваког радног дана
 на Банчиној благајни до закључно 25. ов. месеца.
 Ко до тог рока не би положио другу уплату,
 губи према чл. 5. банчина статута, плаћену прву
 рату у корист банчиног резервног фонда. Овако
 неуплаћене привремене акције другог кола сматраће
 се као уништене и на место њих Банка ће издати
 нове акције и продати их.
 Београд, 1. јуна 1914. год.
 1149 1-3 **Управни Одбор Извозне Банке**

Улоге на штедњу
 ПРИМА
САВСКА БАНКА, БЕОГРАД-САВА
 Све улоге без отказа исплаћује. Плаћа
 на улоге 6% интереса годишње, по погодби
 и више.
 Нарочито повољни услови за ситне уло-
 ге родитељима који хоће својој деци даосигу-
 рају знатан капитал или мираз. 1115 5-

1078 5-6

ПЛАТНА
ПАМУЧНОГ И ЛАНЕНОГ

у свима ширинама и разним
 квалитетима, добило је у
 огромном избору

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ:
 галантериске, конфекциске, платнарске и ма-
 нуфактурне робе, застирача — тепиха и т. д.

Марка Вулетића и Гавриловића
БЕОГРАД
 Чика Љубина 9. — Кнез Мих. 20.
Мустре на захтев
шаљемо бесплатно.

ПЛАТНА

ЗАНАТЛИСНА
КРЕДИТНА БАНКА
 У БЕОГРАДУ
 у сопственој кући — преко
 пута поште.

Прима новац на штедњу
 Даје новац на залоге,
 на занатлиске израђе-
 вине и на све ствари
 од вредности.
Има на продају ци-
гле и црепа одличног
 квалитета — са своје
 циглане.
Има на продају своја
два имања, једно код
 смедерев. ћерма, друго
 код Чубуре. Има и пла-
 цева на продају.
 1055 6-10

ВЕЛИКА РАДИОНИЦА
 Бонбона, Ратлука и Колача
Милана Гачића и Друга
 Крушевца
 препоручује своје израђевине,
 нарочито **ратлук** који не
 уступа ни сирјјском.
 Цене су за сву робу без
 конкуренције, паковање и пре-
 нос до станице бесплатно.
 248 32-50

Гипса „Алабастера“ |
Гипса „Штукатора“ |
 продаје јевтином ценом
 колонијална радња
Ђорђа Гавриловића
БЕОГРАД
 869 7-10

ПРВА
СРПСКА ФАБРИКА
ЗА ПРЕРАДУ
 Малине
 зване
 „права Заје-
 чарка“, Коњак,
 Рума, Ликера итд.
Радоша С. Надића
 Баба-Вишњина бр. 57.
 Београд — Телефон 1054
 1089, 49-50

ЖОЛИ
Важно за ДАМЕ
 Вечите лепа и млада
 биће свака дама која
 се умива
„Jolly“ сапуном
 Средство за лепоту
 првог степена. Употре-
 бом овог сапуна пости-
 жава се више него ма ко-
 јим кремом; јер „Jolly“
 сапун дејствује на ли-
 це боље него сви кре-
 мови, а садржи у себи
 и пудера, лечи пеге и
 лишаје и одржава ве-
 читу нежност коже.
 Употребљавају га у
 целом свету прве че-
 тнице.
 Цена је једној кутији
 са упутством за употре-
 бу 1.— динар.
 Искључиву продају за
 Србију има
Петар Петровић и Веловић
БЕОГРАД
 Препродајцима зна-
 тан радат. 159 58

Хотел-Пансион и велико морско купалиште „Јадран“
СУШАК-РИЈЕКА (FIUME)
 Интерурбан Телефон 214. Бројави: Јадран, Сушак.
 50 модерно уређених соба за странце. Изврсна домаћа кујна.
 Красан положај с погледом на Кварнер. Морске и сунчане
 купељи на жалу, 400 кабина. Летња и зимска сезона. Вла-
 стита електрична расвета. Аутобус на сваки влак ријечког
 колодвора. Цене умерене.
 Упутства даје **Управа купалишта „Јадран“**, (Су-
 шак-Ријека (Fiume). 1151 1-28

Испитан ложач и машиниста
 са одличним годишњим сведоцима тражи
 стално место. Стар је 32 год. жењен. Шлосер
 изучен. Упознат са свима модерним парним
 машинама, електричним постројењима, акуму-
 латорима и аутоном знојењем. Уопште за сваки
 посао подобан. Понуде под знаком: „Verläss-
 slich“ P. R. 2831 г. Rud. Mosse, Prag, Graben 6.
 1152 1-1

Продајцима Срећака
 СРП. ДРЖ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ
 дајемо најповољније услове за продају
Марковић и Лукић, Београд
 1095 4-10

ПРСКАЛИЦЕ ОРИГИНАЛНЕ ВЕРМОРЕЛ
 ПРОДАЈЕ ПО ФАБРИЧНИМ ЦЕНАМА
Индустријска Банка А. Д.
БЕОГРАД-САВА **Телефон 391.**
 1018 6-12

ПАПУЧЕ у свима сортама. **КОЖЕ**
 американке за опанчаре и
 прерађене за обућаре и са-
 раче има у великој коли-
 чини и продаје по врло
 умереној цени
 851 10-10
КОЖАРСКА ТРГОВИНА
Мите Здравковића и Комп.
 БЕОГРАД, Краља Милана 22. **Телефон 360.**

Шампањера
 ЧУВЕНЕ ФРАНЦУСКЕ МАРКЕ
H. Mumm & Co и **V-ve A. Devaux & Co**
 REIMS EPERNAY
 ГЕНЕРАЛНО ЗАСТУПНИШТВО ЗА СРБИЈУ ИМА
САОБРАЋАЈНА БАНКА
 БЕОГРАД — Балканска 36. — **Телефон 295.**
 Овог шампањера Банка има увек на сто-
 варишту и продаје га по фабричној цени. По-
 руцбине за унутрашњост извршују се на до-
 плату. Сва обавештења о цени и условима
 плаћања у свако доба даје Банчина Управа.
 1001 7-10

Индустријалци!
 Противу скречавања у парним котловима,
 употребите само нови енглески проналазак
„АРИЕЛ“
 кога су досада са успехом употребили следећи:
 Краљевско Српске Државне Железнице,
 Прво Краљ. Срп. Повл. Бродарско Друштво,
 Фабрика Жижица, И. Бајлони и Синови, Фа-
 брика Трикотаже М. Јечменица и Комп., Парно
 Купатило Крсмановића, Индустијско Удру-
 жење Парне Пиваре, Зајечар, В. Шумахер,
 Вел. Плана, Анга Живановић, Рача, Алекса
 Бабић, Рача, Мирковић и Швабић, Паланка,
 Никола Ђорђевић, Младеновац, Стругара Ан-
 дре Николића и Комп., Обреновац.
 Може се непосредно из фабрике у Ман-
 честру преко нас поручити а и у нашем сто-
 варишту добити.
 Проспекте шаљемо на захтев.
 ЗАСТУПНИЦИ:
ВИТОМИР СИМИЋ И КОМП. — БЕОГРАД
 975 9 20